

Vrije mensen kunnen niet gevangen worden

Overweging 24 februari 2013 – Marc van de Giessen

*“... Wat is tegengif voor opruien van bevolkingsgroepen?
Hoe kan je strijden tegen de heersende meningen
die fnuikend zijn voor de individuele vrijheid van mensen?
Hoe kan je een stem of tegenstem zijn
voor alle mensen die veroordeeld zijn,
zich uitgekotst en gediscrimineerd voelen en uitgezet worden?
Niet opgeven.
Niet ingeven.
Door solidariteit te tonen ...”*

Lector: Carolien Maris

ze zondag in de 40 dagenserie "De onstuitbare kracht van het goede"

Eerste lezing: Osho (uit: Vrijheid, de moed om jezelf te zijn)

Tweede lezing: Arie Boomsma in Volzin (nov 2012)

Lezing: Lucas 9: 28-36 - De verheerlijking op de berg

lezing Osho (uit: Vrijheid, de moed om jezelf te zijn)

Op het moment dat je vrij bent van verleden en toekomst, ga dan gewoon bij een boom zitten, fluister iets naar de boom, en al gauw ervaar je dat hij respons geeft. Natuurlijk is zijn respons niet in woorden, misschien strooit hij bloemen over je uit, misschien danst hij in de wind. En als je heel dichtbij zit, met je rug tegen de boom, ga je een bepaald nieuw gevoel ervaren dat je nooit eerder hebt gevoeld. De boom trilt van liefde voor je.

Alleen al door te begrijpen wat vrijheid is... ben je vrij

Tweede lezing - Arie Boomsma in Volzin (nov 2012)

God staat aan het begin van alles en kiest uit liefde voor de mens. Wanneer ik dat durf te erkennen, brengt dat met zich mee dat ook ik, zijn schepsel, voor de mens moet kiezen.

Voor mij is de kern van het christendom: hoe ik me verhoud tot anderen in de samenleving. Ik zie het als een opdracht om zo te leven dat anderen kunnen zeggen 'wat mooi, wat goed'.

Het eeuwig leven en allerlei andere dingen in het geloof vind ik eerlijk gezegd zo abstract dat zij voor mij geen motivatie vormen om te geloven. Maar wel zijn geloof en hoop voor mij heel nauw met elkaar verbonden...

Dat is voor mij geloof: erkennen dat God zulke dingen kan doen als Hij dat wil. Wat weer niet wil zeggen dat Hij ze ook doet als wij daarom vragen. God is geen poppenspeler die emoties en gebeurtenissen rondstrooit. Hij heeft aan de mensen vrijheid gegeven.”

Overweging

In 2011 nam ik na 8 jaar in Kenia gewoon te hebben afscheid als homo activist. Aangenomen werd dat als 34% van de zwangere vrouwen in onze stad HIV positief was, dat onder de homo's vele male hoger was. Maar het was moeilijk te onderzoeken mede omdat homoseksualiteit strafbaar is, 7 jaar celstraf, was de scene ondergronds en voor velen onzichtbaar. Kenmerkend onder deze groep jonge mannen was het onbegrensd drugs- en alcoholgebruik, veel ruilsex en prostitutie en er te veel onveilig gevreeën met het gevolg veel geslachtsziekten en dood. Hoewel iedereen de causaliteit kent tussen onveilig vrijen en dood, leidt de kennis afgelopen 25 jaar nauwelijks tot gedragsverandering. De jongens waren met andere zaken bezig; zij waren schande voor de familie of hun bevolkingsgroep. Dat jongens vergiftigd werden. Gearresteerd en verkracht in de politiecellen. Ze waren bang om verraden te worden. Zelfhaat, angst om uitgestoten te worden, dreigingen van familie en vrienden hebben grote invloed op keuzes van de jonge mensen.

Seks als ruilmiddel

Al snel merkte ik dat mijn verhaal dat seksualiteit een expressie van affectie was niet het gewenste resultaat had. Nee, waar seks was een manifestatie van macht was, bleek het probleem te liggen. Door seks te ontvangen kregen zij een voldoende op school, uitstel van betaling, of de telefoon of baan die zij wilden, goed eten in gevangenis, geld voor alcohol om zich te verdoven van de pijn van binnen. Seks was een ruilmiddel om je doel op korte termijn te bereiken. Dat je dit op lange termijn met de dood betaalt, was geen boodschap voor hen.

Homofobie is aan de orde van de dag. Vooroordelen worden gevoed. Mensen tegen elkaar opgezet. Politici en opinieleiders kramen de meest populistische dingen uit. Ze zetten ongestraft aan tot haat, zij ruien mensen op. Er lijkt geen kruit gewassen tegen demagogie. Ook de religieus leiders roepen het volk en de politie op om tegen de Westerse ziekte op te treden. De aartsbisschop van Kisumu, nota bene de voorzitter is van nationale vrede en gerechtigheidscommissie, toonde in een interview begrip voor de potenrammers. Die beschermden immers hun cultuur. De homo's en lesbo's voelde zich vogelvrij. Ik was boos en werd door de aartsbisschop uitgenodigd om te komen praten, maar de paters hielden mij tegen. Stop met de kerk te bekeren, wortel je in het evangelie was het advies en help deze mannen voor zichzelf op te komen.

Homokerk

Godzijdank zijn Afrikanen religieus. Dat was het moment dat we te St Sebastian Christian Community startten; een homokerk. God is niet hetero, elke homo toont juist de veelzijdigheid van onze Schepper. De missionarissen boden ons vergaderruimte, regelden kaarsen, bijbels en boekjes voor de jongens. De homokerk had een grote aantrekkingskracht op de jongens. Het evangelie bleek een prachtige aanjager te zijn voor zelfacceptatie en aanmoediging. De vieringen bleken een ego-booster te zijn, het vergrote de weerbaarheid, er werd aangemoedigd, broers en beste vrienden kwamen mee, eindelijk een plek waar dialoog was. En...misschien een nieuw vriendje te vinden. :-)

Zij preekten. Zij nodigden uit. Hier kwamen zij uit de kast. Hier was hun coming out, hier was veiligheid om je zelf te zijn. Een plek waar zelfkritiek was. Waar zelfspot kwam, (want waar je ter wereld een groep homo's hebt komen de divá's vanzelf bovendrijven). Er kwam een energie los die ongekend was. Er bleek krachten los te komen die zij niet van zichzelf kenden.

Berusting

Eenmaal naar buiten getreden, bleken zij de beschimping gewoon aan te kunnen. Eenmaal berusting in hun oriëntatie, bleken zij sterk genoeg, eenmaal in elkaar geslagen, bleken zij dit aan te kunnen. Vrije mensen kunnen niet gevangen worden. Kijk maar op de voorkant van je boekje. Eenmaal berusting gevonden met je lot, is er geen weg meer terug naar zelfhaat. Je kon het aflezen van de gezichten van de jongens en meiden. En zo moedig als zij! Zij gingen de dialoog aan. Zij gingen de

scholen, gevangenis en clubs in voor voorlichting. Onder het motto veilig vrijen zetten zij in op dialoog. Een tegengeluid. Zo komt een volk langzaam van onbegrip naar respect.

Het evangelieverhaal van vandaag blijkt eenzelfde ontlading van kracht te zijn. Jezus gaat met 3 leerlingen de berg op. In die tijd was er nog geen kabelbaan of autowegen. Je moest lopen met al je bagage. Degenen die wandelen weten hoeveel energie het kost om te klauteren. Hoe kapot je bent terwijl je loopt. Je loopt in gevecht met je eigen grenzen de emoties en problemen los tijdens een wandeling de berg op.

Het is duidelijk dat Jezus bovenop de berg hoopt op een mooi uitzicht, een vergezicht, daar heb je overzicht en krijg je het inzicht. Bovenop de berg blijkt een plek te zijn waar hemel en aarde samen komen. Jezus bidt, mediteert, zoekt bovenop de berg contact met zijn diepste ik. Daar gebeurt het. Daar spreekt God tot mensen. De consequentie van Jezus handelen gaat hem tot de dood leiden. In de traditie waar hij is grootgebracht bood hem lichtende voorbeelden. Mozes, die het Joodse volk 40 jaar leidt naar het beloofde land, hij vertegenwoordigt de wet, En Elia, de grote profeet die voorzegt dat de Verlosser zal komen. In gesprek met die traditie is het duidelijk dat de consequentie van zijn handelen de dood is. Zijn principes zullen ertoe leiden dat hij in Jeruzalem gemarteld en gedood zal worden.

Moe van inspanning

Ik stel mezelf voor dat de leerlingen bovenop die berg waren. Verschrikkelijk moe van de inspanning en het dragen van alle tassen. Dan leidt het gebed snel tot slaap. Dat konden we ons tijdens de liturgieavond in 't Hemeltje in ieder geval goed voorstellen. Maar dat geeft je onderbewuste ook de meest lucide momenten. De grootste toepasbare inzichten krijg je buiten je normale dagelijkse dingen.

Zoals in de lezing van Osho. Wanneer je tegen de boom gaat zitten en tegen de boom fluistert geeft de boom respons... door in de wind te dansen of door bloemen over je heen te strooien. Zo'n verhaal leert mij om oog hebben voor andere causaliteiten. Het leven is zo goed, zo onstuitbaar sterk, het goede laat zich echter niet alleen zien in de zaken die wij als goed beschouwen. Moeder Aarde kan verwoestend zijn maar ook vergevingsgezind en onstopbaar in het geven van het goede. Dit beseffen en je hiertoe verhouden, geeft het besef van vrij mens te zijn.

Het besef dat je weet hoe jij je verhoudt tot je lot is letterlijk van je gezicht af te lezen. De evangelist drukt het uit als hemelse luister. Zijn gezicht en zelfs zijn kleren straalden het uit. Als de verdrukking of angst wordt weggegooid van een mens, blijkt die mens heel veel aan te kunnen.

Verhouding tot anderen

En dan komt het neer op de keuzes die je maakt hoe je je verhoudt tot anderen. Jezus bleek op zijn doel af te gaan naar Jeruzalem. Onstuitbaar. Mijn Keniaanse helden lieten zich niet door angsten weerhouden. En ook vandaag zijn er mensen die de essentie van hun geloof belijden door in gesprek te blijven gaan zoals in het interview uit Volzin blijkt. Arie Boomsma zegt; Voor mij is de kern van het christendom: hoe ik me verhoud tot anderen in de samenleving.

Deze week las ik in de krant dat Arie Boomsma de dialoog leidt in Amsterdam West waar onbegrip en vooroordelen heersen. Op TV is te zien bij "Over de streep" hoe hij in gesprek gaat met leerlingen op scholen hoe zij van onbegrip naar respect ervaren. Vooroordelen worden weggenomen. Door individuele mensen aan het woord te laten over scheiding, zelfmoordwensen, pesten, vervrongen zelfbeeld. In het programma "Uit de kast" helpt hij jonge mensen die worstelen met hun seksuele identiteit, vrede vinden met zichzelf en hun omgeving. Je kan het van hun gezichten aflezen. In de Volzin waar de Duif in geportretteerd wordt, blijkt ook Boomsma op te roepen om kerk te zijn door solidariteit te tonen met de ongedocumenteerden.

Niet een met militante oproep, niet door opruien of beschuldigen van politieke leiders, maar door in gesprek te gaan. Vooroordelen te benoemen en in gesprek te gaan van mens tot mens.

Het moge duidelijk zijn, dat mijn ervaringen in Afrika doorklinken als ik het evangelie lees of kijk naar de Nederlandse maatschappij. In Afrika worden discriminatie en haat voor ons begrip uitvergroot. En wat kan je er tegen doen? Wat kan je doen als er ongestraft gestolen, gemarteld en gediscrimineerd wordt? Ik heb deze vraag mijzelf zoveel gesteld.

Wat is tegengif voor opruien van bevolkingsgroepen? Hoe kan je strijden tegen de heersende meningen die fnuikend zijn voor de individuele vrijheid van mensen? Hoe kan je een stem of tegenstem zijn voor alle mensen die veroordeeld zijn, uitgekotst en gediscrimineerd voelen en uitgezet worden?

In gesprek gaan

Niet opgeven. Niet ingeven. Door solidariteit te tonen, door veiligheid te creëren, door in gesprek te gaan. De Duif heeft ook een mooie track record afgelopen 39 jaar. We kijken nieuwsgierig over de grenzen van onze eigen tradities heen. De Duif heeft in samenwerking met IKV Pax Christi aandacht voor vredesinitiatieven gevraagd. Om vrede onder de aandacht te brengen. Veel denken we aan vrede versus oorlog. Maar de lezingen van vandaag leren ons volgens mij iets anders.

Er wordt aan vrede gewerkt als vrijheid wordt beleefd. Vrije mensen laten zich niet gevangen houden door angst of populisme, vrije mensen worden is een taak voor ons allen en is onstopbaar in deze wereld. De droom van vrede op deze wereld opgeven is geen optie.

Moge het zo zijn!

